

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO

Licealna knjižnica,
Ljubljana

Uredništvo in upravljalstvo je v Ljubljani, Gradsko Str. 17/A. — Dopolni se na vsakej. — Štampil pri občinskem uradu v Ljubljani 11.953. — Številka telefona 552. — Naročnina za ozemlje SLS: letno K 100, za pol leta K 55, za četrt leta K 30, mesečno K 24, za tiskovinske mesečne K 10 več. — Plača in tisk se v Ljubljani.

LETO IV.

LJUBLJANA, dne 25. junija 1921.

ŠTEV. 62.

K zunanji politiki.

Zadnjič je angl. premier Lloyd George označil kot glavne sedanje politične zapletljive šlezijski upor ter turško-grško vojsko. Zadnji konflikt zanima v veliki meri tudi Jugoslavijo in se hočemo danes pečati z njim na podlagi informacij, ki so nam na razpolago. Ko so zavezniki sklenili s premagano Turčijo sevresko mirovno pogodbo, ki je malone uničila osmanlijsko državo, so slabo računali, kajti pogodbe danes ne priznava niti Turčija niti Grška. Kemal paša je v Angori ustvaril novo vladno in armado ter je že del časa angažiran v boju z grškimi četami. Tudi na Grškem so razmere danes druge kot v dobi podpisa sevreske mirovne pogodbe. Tedaj je Venizelos s svojo diplomatično spretnostjo dosegel, da so zavezniki prisodili Grški južno Macedonijo in skoro vso Tracijo, čeprav je ta sklep občutno tangiral jugoslovenske in bolgarske interese. Grčija, ki ima že itak dolgo obalo ob Egejskem morju, je s tem dobila nov obalni pas, ki bi po vsej pravici moral pripasti Jugoslaviji in Bolgarski. Stremljenje obeh jugoslovenskih držav, priti do pristanišč Soluna in Kavale, je sevreska pogodba poteptala.

Ko se je vrnil v Grčijo kralj Konstantin, ki ga je ljudstvo navdušeno sprejelo, ako so časopisna poročila pravilna, je za zaveznike odpadel vzrok nadaljnjega podpiranja Grčije. Vendar zavezniki glede politike v bližjem Orientu niso istega mnenja. Baš sedaj se v tem vprašanju vrši v Parizu medzavezniška konferenca, ki so se je udeležili Francija, Anglija in Italija. Lord Curzon je predlagal za Anglijo, naj zavezniki ponudijo bojujočima se državam svoje posredovanje, ki naj bi obstojalo v nekakem kompromisu, namreč, da bi tisti deli nekdanjega turškega cesarstva, ki jih je sevreska pogodba prisodila Grčiji, dobili avtonomijo z mednarodno upravo in pod turško suvereniteto. Ta kom-

promisni predlog znači precejšnje približanje turškemu stališču. Ako bi Kemalova vlada ne hotela pristati na to rešitev spornega vprašanja, bi zavezniki zagrozili z vojaško podporo Grški. Mimogrede bodi omenjeno, da turška in grška armada v Mali Aziji sta približno enako močni ter ni pričakovati pri tej razdelitvi moči skorajšnjega konca vojske. Gornjemu angleškemu predlogu je francoski ministrski predsednik Briand diaponiral predlog, naj se to vprašanje pokrene prav od početka ter naj se zaslišijo mnenja interesiranih držav. Mi oba predloga beležimo, ker sta važna tudi za Jugoslavijo. Ako obvelja angleško stališče, nam južna Macedonija in Tracija še nadalje ostaneta nedostopni, ako pa zmaga francoski predlog, bi imeli Jugoslavija in Bolgarska morada priložnost, da uveljavijo svoje zahteve glede južne Macedonije in Tracije. Zato se moramo za ta problem tudi mi zanimati.

Kot poroča ob tej priliki neki zagrebški list, se je na mirovni konferenci potegoval Wilson za to, da bi gornji dve turški pokrajini pripadli Jugoslaviji oziroma Bolgarski, ker narodnostno spadajo k njima, ali s svojim predlogom ni prodrli. Gotovo je, da ima Grška najmanj pravice do njih. Za Jugoslavijo pa je ugodna rešitev tega problema naravnost življenjskega pomena, ker gre pri tem za zvezo z morjem. Baš zadnje dni smo videli, da ne moremo niti na obali Jadranskega morja prav uspeti, ker si hoče Italija z vsemi sredstvi ustvariti gospodarsko hegemonijo na Balkanu. Predno bomo mogli zgraditi primerne železniške zveze med notranjostjo države in dalmatinskimi pristanišči, bo poteklo mnogo let, in celo edina luka, ki ima normalno železniško zvezo z zaledjem, Baroš, se nam izmika iz naše popolne ingerence. Ne da bi hoteli zanemarjati te strani naše zunanje politike, moramo vendarle imeti venomer pred očmi tudi egejsko morje, kamor je že stremila kraljevina Srbija.

Ako smo prav poučeni, uživa Jugoslavija že sedaj v solunskem pristanišču ugodnosti, ali kot čitamo, le na papirju ter je polno pritožb iz trgovskih krogov, da se promet preko Soluna razvija le z velikimi ovirami.

Pri reviziji sevreske mirovne pogodbe se nam, vsaj od daleč, zopet nudi priložnost, da ponovno reklamiramo solunski kompleks. V tem vprašanju nas veže interesna skupnost z Bolgarsko ter bi morali glede teh zahtev nastopati proti zaveznikom sklenjeno. Žalibog se naše razmerje napram Bolgariji še ni toliko izboljšalo, da bi mogli o skupnem nastopu soditi optimistično, ker moramo predvsem vstrajati na tem, da Bolgarska opusti svojo dosedanje šovinistično politiko ter izpolni svoje obveze napram nam. V tem oziru bosta naša in bolgarska vlada najbrže neodvisno nastopale. Glavno je, da bo naša diplomacija v Parizu pravočasno predložila svoje zahteve ter pri njih vztrajala. Vse te možnosti so seveda še problem bližje bodočnosti, ali pripravljeni moramo biti tudi na orisani razvoj dogodkov. V naš prilog govori sedaj predvsem okoliščina, da zavezniki nimajo napram Grški več tistih obveznosti in ozirov kot svojčas pri ustvarjanju sevreske mirovne pogodbe, vsled česar se nam uspeh gornjih prizadevanj ne zdi izključen.

Konferenca o Baroški luki.

V petek, 17. junija je začela pri ministrskem predsedništvu konferenca ekspertov o baroški luki. Konference so se udeležili ravnatelj Ungarocroate g. Durbašić, ravnatelj Pomorske banke g. Bellen, za trgovačko udruženje na Sušaku g. dr. Ružič in Bonetić, za sušaški okraj poslanec g. Kučić, za trgovsko zbornico v Beogradu g. predsednik Radojlović, za zbornico v Splitu g. dr. Trumbić in za zbornico v Ljubljani g. I. Mohorič. Konferenci je predsedoval in jo vodil mini-

strski predsednik Nikola Pašić, ki je v svojem obširnem uvodnem govoru razložil stališče vlade napram določbam rapalske pogodbe, in dosednji potek pogajanj z Italijani. Povdarjal je predvsem, da naša vlada neomajno vztraja na izvršitvi rapalske pogodbe, kar pomeni brezpogojno izpraznitev vsega ozemlja, ki ga držijo Italijani nepravno zasedenega in vzpostavitev samostojne reške države. Rapalska pogodba je mednarodni akt, ki je razen od nas in Italije ratificiran in priznan tudi od Francije in Anglije. Rapalska pogodba sicer ne določa nobenega termina, do kdaj se mora izvršiti evakuiranje Jugoslaviji pripadajočega ozemlja in vsled tega Italija pač lahko zavlačuje evakuiranje pod različnimi pretekami, toda konečno prej ali slej ga mora izvršiti. Naša vlada je opetovano Italiji sporočila, da pričakuje, da bo pospešila izvršitev rapalske pogodbe in napravila državo Reko samostojno. Reka sicer sedaj še ni priznana od ostalih antantnih držav razen nas in Italije, vendar ni dvoma, da bo priznana, kakor hitro se kot taka konstituirala.

Naravno je, da je Italija kot stvo-riteljica samostojne Reke interesirana na tem, da ji zasigura alimentacijo, in gospodarsko bodočnost. Ta interes Italije je diktiran deloma tudi od tod, da je treba porazdeliti promet med Trstom in Reko. Rapalska pogodba pa nam daje možnost prometovati preko Baroške luke, dokler ne izgradimo drugih lastnih luk na Jadranu. Italijo je sedaj zanimalo predvsem, kje nameravamo graditi luke in to z aranžmanom Reke in Zadra lepo preprečiti, da postanemo klijentela njihovih luk in jih vzdržujemo, ker so drugače obsojene na propad. Vlada je dosedaj samo toliko razgovarjala z Italijani o tem vprašanju, da je zvedela za njih predloge in želje, h katerim je treba sedaj, ko so znani, zavzeti pravo stališče.

Italijani so želeli, da se osnuje za Baroš, Delto in Brajdico, ki nam ne-

Predsednik »Uprave za zaščito industrijske svojine« dr. Janko Šuman:

Zaščita industrijske lastnine.

(Nadaljevanje.)

Ta obveznost se tiče ne samo pravice industrijske lastnine, ki so jih pridobili naši državljani, ampak tudi onih, ki so jih pridobili tuji državljani na podlagi do tega trenutka veljavnih zakonov. Tako je torej upravičen tudi Anglež, ki je po mednarodni pariški pogodbi, revidirani v Washingtonu pridobil patent na Dunaju ali v Budimpešti, zahtevati, da mu naša država prizna njegovo znamko ali njegov patent, ki je n. pr. dne 27. oktobra 1918 veljal v Sloveniji, ali na Hrvatskem.

Način, kako bi se mogla pravica industrijske lastnine priznati, bi bil bodisi ta, da uprava uradoma zahteva od patentnega urada na Dunaju odnosno v Budimpešti prepise patentnega oziroma registrov znamk in vzorcev, ki bi obsegali vse pravice, ki so dne 27. oktobra 1918 veljale na naši zemlji, in da vodi te registre nadalje sama; bodisi oni, ki ga je usvojila naša država, da namreč prepušča vsakemu posamezniku, ki hoče imeti zaščito, svoje pravice industrijske last-

nine, da jo pri upravi prijavi. Na ta zadnji način se je uprava izognila velikemu, nepotrebnemu delu, kajti gotovo je, da mnogo ljudi, ki je imelo zaščito v bivši monarhiji, nima nobenega interesa na zaščiti v naši državi.

Predno je naša država določila na kateri način se pravice industrijske lastnine, veljavne v trenutku razpada bivše avstro-ogrške monarhije na naši zemlji, priznajo in prevzamejo, treba je bilo ustanoviti »Upravo za zaščito industrijske svojine« in stvoriti zakonsko podlago za zaščito te lastnine. Ker pa naš zakonodajni aparat ni delal, ni bilo mogoče uveljaviti predpise za zaščito industrijske lastnine potem zakona, temveč začasno le potem kraljevske naredbe.

V to svrhu je po členu 78 začasnega finansijskega zakona za leto 1920-21 od 21. avgusta 1920 dobil minister trgovine in industrije pooblastilo, da začasno do izdaja specialnega zakona ustanovi potom kraljevske uredbe »Upravo za zaščito industrijske svojine« u Beogradu kot samostojno državno oblast in predpiše njeno sestavo in organizacijo, poslovni red in postopanje pri reševanju in odločevanju, način kako se pravice industrijske lastnine pridobivajo in izgubljajo, takse in pristojbine, ki jih je plačati za poslovanje uprave in da

uredi potom pravilnika in naredb, ustanovo patentnih zastopnikov in vse drugo kar bode potrebno za izvršitev uredbe.

V trenutku, ko je stopila uredba v veljavo in ko je začela uprava s svojim poslom, je stopila uredba na mesto vseh dosedaj veljavnih zakonov in zakonskih predpisov, ki so urejevali zaščito industrijske lastnine in od tega časa preneha veljavnost vseh zakonov in zakonskih predpisov, ki so in v koliko so nasprotni uredbi.

Bilo bi odveč na tem mestu razlagati, kako je treba prijaviti upravi pravice industrijske lastnine. Razvidno je to iz kraljevske uredbe in iz izvršilne naredbe z dne 17. novembra 1920, ki se dobivajo v posebni izdaji v srbskem jeziku pri knjigotrcu Geza Konu v Beogradu.*

Razložiti hočem samo način, kako se bodo sedaj v naši državi veljavne pravice industrijske lastnine dalje zaščitile. Sedaj veljajo: patentne pravice, pridobljene pri patentnem uradu na Dunaju do 27. oktobra 1918 za celo bivšo Avstrijo (torej tudi za Slovenijo, Dalmacijo) ter za Bosno in Herce-

* Tekst uredbe in izvršilne naredbe je tudi objavljen v »Glasniku uprave za zaščito industrijske svojine«, ki izhaja prvega vsakega meseca v latinici.

govino, patentne pravice, pridobljene v Budimpešti tudi do 27. oktobra 1918 za celo bivšo Ogrsko (torej tudi za Hrvatsko, Slavonijo, za Banat, Bačko in Baranjo) ter za Bosno in Hercegovino; vzorci in znamke, ki so se pred razpadom avstro-ogrške monarhije pridobile vsled prijave pri pristojni trgovski in obrtni zbornici in ki veljajo v celem bivšem območju avstro-ogrške monarhije; vzorci in znamke, ki so prijavljeni po razpadu v naši državi, ki pa imajo samo veljavnost na ozemlju, na katerem so se prijavile, torej ne na ozemlju republike Avstrije ali Ogrske.

§ 162 uredbe določa: »Kdor na kateremkoli delu naše države uživa kako pravico industrijske lastnine onega dne, ko stopa ta uredba v veljavo in želi, da se mu ta pravica tudi nadalje zaščiti za ostalo dobo njenega trajanja po predpisih te uredbe na zemlji, na kateri je od tega dne veljala, mora to pravico prijaviti »Upravi za zaščito industrijske svojine«, ko stopi ta uredba v veljavo in najpozneje v roku treh mesecev, računaje od dneva, ki se odredi s posebno naredbo. Če se ta prijava v tem roku ne izvrši, preneha veljavnost dotične pravice«.

(Dalje prihodnjič.)

domno suvereno pripadajo, in za Reško pristanišče v svrhu skupne eksploatacije konzorcij, ki bi vodil luško upravo na gotovo dobo let na skupen račun. Dobiček skupnega obrata bi se sorazmerno porabil za investicije in zboljšanje naprav v vseh delih luških in pristaniških naprav, na našem, kakor tudi na Reškem delu. Po preteku te dobe bi bili prosti, in ne bi bili primorani skupno upravo obnoviti. Italijani so sicer v časopisih bili razglasili, da naj bi konzorcij trajal 90 let, vendar so pri razgovorih v Beogradu bili mnogo skromnejši in predlagali prvotno polovico, potem 30, 20 in na vse zadnje celo deset let.

Za nas je nastajalo sedaj dvojno vprašanje, ekonomsko in politično, za kaj naj se odločimo. Politični razlogi so bili pred vsem, da imamo na severu z Avstrijo, Madžarsko in Rumunijo, kakor tudi na vzhodu z Bolgarijo in Grško povsod bolj ali manj nejasno situacijo, ki nas sili k vzdržljivosti. Radi tega so bili nekateri mnenja, da bi bilo vsaj na zapadu treba nekako presekat situacijo in doseči ujasnitev položaja.

Ekonomski razlogi pa govore vsi proti temu sporazumu. Strokovnjaki, ki žive in poslujejo kot praktiki na Reki in Sušaku že desetletja, so zavrnil vsak predlog sporazuma z Italijani v tem oziru in zahtevali v zmislu vladnega stališča, da se, ako se sploh pogajamo za uporabo Reke, pogajamo le z Reško državo. Za naš promet zadoštuje obala, ki je nam pripadla, ker ima dovolj kapacitete, da obvlada naš voluminozen izvoz. Strokovnjaki so izjavili, da je bila luka Baroš zgrajena za množinsko blago in da se tam lahko dnevno 300—400 vagonov krca in tla mi prvi čas gotovo več tovara ne bomo imeli. V Barošu, ki je dovolj globok tudi za največje oceanske parnike, ima prostora 4 do 5 oceanskih parnikov, odnosno 9 obalnih parnikov. Provizorično bi se lahko razdelil promet tako, da bi se Baroš porabljal pred vsem za obalni promet, medtem, ko bi se tovarni promet obavljal na Delti in Brajdici, ki meri skupno z Barošem 250.000 m². Tam se dajo napraviti ob že obstoječih industrijskih tirih ogromna skladišča. Skladišča naj bi, kakor je to bilo poprej pod madžarsko vlado v običaju, zidali trgovci, ki bi s tem dobili pravico jih eksploatirati na dobo 25 let. Po preteku te dobe bi skladišča pripadla brezplačno državi.

Izgrajena obala Baroša znaša nad 1100 metrov. Njena železniška zveza je od reške popolnoma samostojna in je okrožni predor pod Sušakom, odnosno Trsatom, uporaben za vožnjo navzdol in navzgor. Pod madžarskim režimom se je skozi ta predor kljub 26%, vzponu prevažalo najtežje toware, predvsem angleški premog v celih vlakih iz Baroša. Bilo bi edino potreba malo zboljšati ventilacijo predora s tem, da se na treh odprtinah namestijo električni ventilatorji. Na ta način bi bil okrožni predor tudi za osebni promet praktično urejen. Na baroškem kèju bi nam pripadle tudi dve po 100 metrov dolge barake kot magacini. Ker je Madžarska pred vojno z različnimi tarifarnimi ugodnostmi favorizirala promet Reke, bo sedaj padel znatno, ko je predvojna Madžarska razpadla in je važen eksportni del severne Madžarske z bogato industrijo pripadel Čehoslovaški in na gozdovju bogata Sedmograška pa Rumuniji. Vsled tega odpade ves izvoz lesa iz Karpatov in Erdeljske, ki bo šel sedaj po Donavi. Enako tudi dober del žitnih transportov. Sploh je gospodarska kapaciteta sedanje okrnjene Madžarske zelo neznatna, Rumunija bo naravno skoncentrirala vse na lastnih obalah, Češka gravitira bolj na sever in je že sedaj s svojo tarifno politiko pokazala, da namerava glavni tovar napotiti preko Hamburga po Labi in bo le za sredozemski promet nekoliko rabila Reko odnosno Trst.

Res je, da je tranzit preko našega ozemlja med Reko in ostalim zaledjem, po določbah mirovne pogodbe, prost in da ga ne moremo ovirati, da zanj ne smejo veljati višje pristojbine in tarife, kakor jih računamo v lokalnem prometu. Toda vse zaledje izven Jugoslavije, bi nudilo Reki mor-

da komaj dobro petino ali četrtno predvojnega prometa. Za alimentacijo Reke pride torej kot resen faktor edino naša država v poštev. To je nad vse važen moment, ki se ga ne sme prezreti in katerega odločilne važnosti se mora vlada pri pogajanjih zavdati.

Nam je v neposredni bližini Baroša in Sušaka razen Bakra, ki je terensko neprikladen in izpostavljen hudim burjam, še naravna luka Martišnica na razpolago. Martišnica je dovolj velika za 6—8 velikih ladij in dovolj globoka in zavarovana ter ima na bivšem konjskem dirkališču, okrog karantenskega lazareta nad 200.000 m² prostora, ki je kakor ustvarjen za lesno skladišče. Terenska diferenca med platojem in obalo znaša ca 20 m in bi se dalo že obstoječe dvigalne naprave topilnice »Plumbum« tam razširiti, da bi zadoštovale tudi največjemu prometu. Vse investicije za našete adaptacije naših luk bi stale le male svote, ki se jih sme mirno tudi z ozirom na bližino italjanske meje izvršiti. Kapaciteta reške železnice na Karlovac znaša do 1400 vagonov dnevno, vendar se je v zadnjih desetletjih pred vojno le parkrat izjemoma dogodilo, da je dosegel dnevni promet luke 800 vagonov. Baroš je služil pred vojno v glavnem lesnemu prometu, premogu in ko je začela madžarska vlada voditi izseljeniške transporte preko Reke, so bili tudi izseljeniški parniki večkrat v Barošu. Madžarska je bila tudi ves obalni promet umetno koncentrirala na Reko, tako, da so posamezni kraji ob obali mogli medseboj občevati le preko Reke. Kljub vsemu pa je bila reška luka stalno v deficitu. Ako bi mi sedaj vstopili v konzorcij, bi morali iz svojega aktivnega prometa na Barošu kriti primanjkljaj reške uprave.

Vsi ti ekonomski razlogi govorijo zato, da se osamosvojimo na Barošu, in Sušaku, da se tja prenese telefonska in brzojavna centrala, ki gre dosega še preko Reke, da se v bodoče dirigira ves promet za Primorje in za daljno plovbo preko naše luke in Sušaka.

Strokovnjaki so opozorili vlado, da imajo Italijani na Reki monopolizirano vso pristaniško delavstvo in da ga izkoriščajo, ker spravi upravo glavni dobiček. Dalje, da so Italijani sedaj, ko je bila Reka zasedena, dali skladišča in zemljišča na Delti in v Barošu v najem Italijanom in da bo po evakuaciji težko te civilne pogodbe izpremeniti, kar pa bi pomenilo ogromno škodo naših trgov. krogov.

Celoten refren konference je bil, da prav noben gospodarski razlog ne govori zato, da bi se moralo sploh s kom pogajati, ker lahko s tem, kar nam je pripadlo, samostojno shajamo. Ako pa se konečno pogajamo, se smemo pogajati samo s samostojno reško državo.

V terek so nato obiskali ministrskega predsednika tudi delegati samostojne reške stranke in ga prosili, da vpoštevajo željo vsega prebivalstva, ki je proti vsaki skupni upravi in koncesijam Italijanom. Zainteresirali so potem posamezne politične stranke, da bi bila tudi politična stran baroškega vprašanja ugodno rešena.

Kakor je danes jasno, so vso vznemirljivost prinesli k nam Italijani z lansiranimi poročili, v katerih so svoje predloge označili kot gotovo dejstvo. Fakt pa je, da se je naše zunanje ministrstvo vpustilo v pregovarjanje z Italijani ne da bi bilo zašlišalo vnaprej strokovnjake in da bi bilo sondiralo političen program Zanele, ki sedaj že mesec dni sedi v Rimu in je morda že prodal Reko Italiji. V tem slučaju bi bila naša bodoča pogodba z Reko, pogodba z Italijo. To je hiba, katere ministrstvu ne moremo odpustiti.

Mi Slovenci sicer še nimamo pravega izhoda na Baroš in Reko, vendar je najvažnejši gospodarski postulat, da dobimo čimprej direktno in najprikladnejšo zvezo z Barošem. Na tem se vztrajno dela, dasi moramo konstatirati, da nekateri važni krogi temu vprašanju ne posvečajo nobene pažnje. Radi tega pa je rešitev baroškega vprašanja tudi za nas Slovence največje ekonomske važnosti.

Ustava.

Ustavno delo v konstituenti le počasi napreduje. Čimbolj se bližamo koncu specialne debate o posameznih delih vladnega ustavnega predloga, tembolj dvigajo opozicijske stranke svoj glas ter vsled važnosti trenutka segajo po najradikalnejših sredstvih, da prisilijo vlado k popustljivosti. Sedaj je tudi Jugoslovanski klub sledil vzgledu Hrvatske Zajednice ter je demonstrativno zapustil ustavotvorno skupščino z izdajanjem posebnega oklica na svoje volilce, v katerem utemeljuje svoje stališče v ustavnem boju. Potemtakem dosegajo nasprotja v ustavnem vprašanju vrhunec. Kot nepristranski registratorji samo beležimo te politično važne dogodke in moremo samo izreči željo, da dobimo čimprej dobro ustavo, kajti šele potem bomo tudi de facto država s pravim temeljem. Glavni boj se bije za vprašanje, kakšno vlogo naj v Jugoslaviji igrajo posamezna plemena ter se z vso vneto oznanjajo avtonomistična gesla. V Sloveniji je to gibanje vsaj lojalno ter ima brezdvomno idealen cilj, ohranitev slovenske individualnosti, ali hrvatski pokret moramo motriti bolj skeptično, ker tamošnji odpor proti srbijskemu sega prav do korenin in po našem mnenju lahko postane državna nevarnost. Ako dodamo še bosansko ognjišče z verskimi in socialnimi prepadi ter kaos v macedonskih pokrajinah ter sploh obmejne razmere napram Bolgariji in Albaniji, nam stopi vsa resnost današnjih dni nazorno pred oči. Jasno je, da ustava, kakršna bo že njena vsebina, ne bo več temeljna mentalna državni zakon, ampak bo v toku političnega življenja od časa do časa menjala svoje sankcije, vendar bo njena prva vsebina prav globoko posegla v naše življenje in nam za bližjo bodočnost odločila našo politično usodo.

Baš sedaj razpravlja konstituenta o najvažnejšem delu ustavnega predloga, o upravnih razdelitvah države. Ker vladne stranke odklanjajo avtonomistično ureditev države, ker so mnenja, da bi taka notranja ureditev državo preveč oslabilila in privedla do velikih kriz, se pri odsotnosti precejšnjega števila poslancev razpravlja samo o tem, kako velike naj bodo pokrajine. V kolikor smo poučeni, obstojita v glavnem dva načrta. Po prvem bi bilo državo razdeliti v obilico nekakih županij, kot obstojajo na Hrvaškem. To bi bil prav izrazit centralizem, kajti razmeroma majhne županije, ali kakor jih že hočemo imenovati, ne bi bile sposobne za širšo samoupravo, ker bi ne imele sredstev za to ter bi bilo treba v tem primeru ustvariti v Beogradu silno obsežen centralni upravni aparat; kajti velika večina mnogoterih upravnih poslov bi morala biti vendarle rešena v ministrstvih. Da bi pa pri sedanjih razmerah mogli organizirati v svoji prestolnici tako kompliciran in drag upravni mehanizem, menda propagatorji gornje ideje sami ne verjamejo. Ta načrt je izšel brezdvomno iz srbskih krogov, ki pa so pri tem imeli pred očmi teritorialni obseg nekdanje kraljevine Srbije, kjer je iz Beograda ven ministrstvo za notranje zadeve vodilo vso notranjo državno upravo. Sicer je že Srbija imela začetke obširne samouprave, ali ta se iz raznih vzrokov ni mogla razviti ter je glavno upravno delo vendarle pripadlo beogradskemu notranjemu ministrstvu. Ta srbski koncept upravne razdelitve države pa je v veliki Jugoslaviji brezdvomno neizvedljiv ter bi tudi takoj pokazal vse slabe strani predekosežnega centralizma. Vse upravno delo bi začelo zastajati ter bi kmalu morali začeti ali z upravno reformo ali z izpremembo ustave.

Drugi načrt upravne razdelitve države je realnejši ter se k njemu nagiba večina voditeljev vladnih strank. Po tem načrtu bi bilo državo razdeliti v približno 20 pokrajin, torej v številčno in teritorialno večje komplekse kot po prvem načrtu. Take upravne enotice bi vsled svoje velikosti lahko vršile že izdatno število samoupravnih funkcij ter bi Beograd lahko precej razbremenile. Pri tem pač odpa- dejo zgodovinske meje sestavnih de-

lov države. Tisti, ki pravijo, da je to meje ustvarilo nasilje ter zato ni nobenega vzroka, da jih obdržimo še v naprej, imajo gotovo prav, ali s praktičnega stališča moramo upoštevati okolnost, da gre tukaj za izredno avstrijskega, hrvatskega, bosanskega, madžarskega, srbskega in črnogorskega upravnega sistema ter ne bomo mogoče, preko noči ustvariti enoten upravni sistem, ki bo odstranil vse dosedanje upravne tradicije. V tem oziru moramo ignoriranje zgodovinskih mej presojudi precej skeptično. Po našem mnenju bo pri upoštevanju zgodovinskih mej več ali manj moralo ostati. Glede števila prebivalstva posameznih pokrajin si vlada sama še ni na jasnem. Večji zagovorniki centralizma zahtevajo čim manjše število prebivalstva, večji optimisti bi se zadovoljili tudi z nadmilijonskim številom. Nam je to vprašanje prav posebno pri srcu, ker gre za usodo Slovenije. Prepričani smo sicer, da bi slovenski živelj zato še ne zašel v nevarnosti, ako se Slovenija razdeli v dve upravni pokrajini, ker je dovolj izrazit ter ima dovolj kulturnega temelja, ali mnenja smo, da bi bilo samo v slovensko in jugoslovensko korist, ako Slovenija ostane nedeljena. Popolnoma neodvisno od strankarskih ozirov smo tega mnenja in vemo, da nam štajerski krogi ne bodo povsem pritrili. Pred očmi imamo namreč velike naloge, ki jih ima v bodočnosti rešiti slovenski del jugoslovanskega naroda. Ako hočemo popraviti vse napake, ki smo jih napravili v najnovejši zgodovini, ko smo izgubili Koroško in Primorje, se ne smemo preveč pogrezniti v enoličnost velike jugoslovanske države, ampak je brezdvomno boljše, da vsa kot enotna upravna pokrajina nosimo idejo revanše in zopetne združitve izgubljenih slovenskih delov. Ta perspektiva je gotovo pravilna. Seveda, ako so pri določitvi števila prebivalstva pokrajin merodajni ozirom, ki nam z ljubljanskega vidika niso znani, ter se jih mora upoštevati, smo uverjeni, da bomo tudi pri dveh slovenskih pokrajinah dovolj močni, da bomo v bližnji ali poznejši prihodnosti s pomočjo obeh bratskih plemen izvršili svojo narodno dolžnost na severni in zapadni meji.

Fašizem.

Beseda fašist, fašizem pride od »fascio«, kar pomeni zvezo. Je to zveza ljudi v blaženi Italiji, ki strahuje danes i državno laško vlado, i socialiste in komuniste, predvsem pa se znaša nad ubogimi Slovenci v Istri, pa tudi na Goriškem, da celo na Notranjskem. Ti ljudje, boljše propalice, se rekrutirajo iz nekdanjih vojni dobrovoljcev, delomrznežev, izpuščenih kaznjencev itd.

Organizacije fašistov, ki so se razvile z vladno pomočjo, imajo dvojen cilj; rešujejo: 1. laški socialni program, 2. laški nacionalni program; kako, bomo videli.

V prvem oziru vladajo na Laškem razmere, ki prav nič ne spominjajo na demokratizem drugih držav. Tam vlada še kolonski sistem, t. j. veleposestniško zemljo obdelujejo ljudje, ki dobe za svojo tlako mal kosček zemlje v najem. Beda in pomanjkanje teh kolonov je velika, o gospodarski samostojnosti ni govora. Zato čujemo o pogostih uporih teh kmetov-delavcev, ki jih pa država vedno s silo zatire. Pri tem se odlikujejo zlasti fašisti, ki moré in požigajo na svojo roko. Laški industrijski delavec, že po naravi skromen, je največji proletarec sveta. Da si izboljšajo svoj položaj, so laški delavci uprizarjali razne stavke, da, zasedli naravnost tovarne in prevzeli njih vodstvo. Pa prišli so vojaki in fašisti, streljajoč in zapirajoč, in laški socialni program je bil rešen.

Boji med socialisti in fašisti so v Italiji na dnevnem redu in razvijajo se pogosto v prave bitke s strojnimi puškami in oklopnimi avtomobili, s katerimi razpolagajo seveda pred vsem fašisti. Tem je vse dovoljeno. Smejo nekaznovano pobiti človeka, vzeti mu denar in zažgati dom, če je dotičnik le socialist (komunist) ali

celo Hrvat, Slovenec. Socijalistični domi po Laškem goré kot kresovi.

Posebno pa divjajo fašisti nad nesrečnimi Jugoslovani v Primorju. Gonijo in zapirajo jih v ječe po nedolžnem, pobijajo brez kazni, ropajo nemoteno, požigajo hiše in cele vasi kot za šalo. Posebna zverinstva in divjaštva pa so uganjali fašisti ali boljše laški oficijelni banditi nad našim narodom v Primorju med pripravami za volitve v laški državni zbor in na dan volitev samih dne 15. junija. Naši ljudje so bili opljuvani, kamenjani, pretepani, spremljani od fašistovskih krogelj. Voditelje so po mnogih krajih kratkoma zapirali, stotinam so za branili z nasiljem dohod na volišča. Kljub temu terorju in kljub nezaslišanemu nasilju se je držal naš kraševski-goriški-istrski rod kot skala in prodril s 4 našimi kandidati na Goriškem in z 1 v Istri. Izvoljen je med drugimi tudi dr. Wilfan.

Te narodne poslance čaka težka naloga, zbrati po zaupnikih ves material, ki dokazuje trpljenje našega naroda v Primorju od prevrata sem, in ga razgrniti ne le pred nacionalistično-fašistovskim svetom v rimski zbornici, ampak tudi pred celim svetom, da spozna ta slovansko Armenijo in se zavzame že enkrat za njo.

Zanimivo pa je zvedeti, kdo vzdržuje in podpira fašiste. To je laški kapitalizem, ki odreja delavcem enake pravice in naprave, ki so jih priznale že vse države in ki niso v nasprotju z današnjim družabnim in gospodarskim redom. Drugi zagovornik in podpornik, da, vzdrževatelj fašistov pa je laška vlada sama, ki želi in hoče, da tišče oni na eni strani ves zdravi, pametni in socialni razvoj z ognjem in mečem k tlom, na drugi strani pa pomagajo na isti način uničevati nelaški narodni živelj. Imamo tedaj opraviti z oficijelno plačanim lopovstvom.

Sicer pa je pri zadnjih državno-zborskih volitvah kljub vsem mahinacijam propadel Giolitti et compagnia bella, tako da vlada še nima svoje večine in se bo morala pogajati ali z ljudsko stranko (katoličani), ali pa z obsovaženimi socijalisti, (prvi okrog 110, drugi okrog 120—130 poslancev). Skratka, zaveti mora tudi v nasilni laški politiki druga duh, duh spravljivosti in demokratizma in takrat naj laški špiritisti gledajo, kako se bodo znebili fašistovskih duhov, ki so jih tako lahkomišljeno priklicali.

Izvoz in uvoz.

Osiguranje valute pri izvozu lesa. V čl. 14. uredbe o valutah in devizah z dne 29. marca t. l. je uvrščena med predmete, pri izvozu katerih se še nadalje zahteva osiguranje valute, »gradja« (stavbeni material) sploh. Na vprašanje, kaj se pod tem kolektivnim imenom razume, je ministrstvo za finance, generalni inšpektorat v Beogradu pod l. br. 6986 z dne 13. t. m. odgovorilo, da se pod »gradja« razume ves les, razven lesa za kurjavo, v predelanem in nepredelanem stanju.

Povišanje kontingentov za izvoz iz Avstrije. Ministrstvo za trgovino in industrijo na Dunaju je zopet zvišalo kontingente za izvoz industrijskega blaga iz Avstrije v našo kraljevino. To povišanje se nanaša seveda le na blago, katerega izvoz je zabranjen za druge države.

Za uvoznike. Izvozna taksa za Čehoslovaško za zlato in srebrno blago je znižana od 5 na pol odstotka faktorne vrednosti, dočim je za kemične proizvode ustanovljena sledeča taksa: Anilinske barve 2 odstotka od faktorne vrednosti, surove barve 1 odstotek, kolodij 2 odstotka, kloroform 2 odstotka, surovi vosek 1 odstotek, žvepleni eter 2 odstotka, svinčniki Koh i Nor 1 odstotek, vžigalice 1 odstotek. Pri izvozu nestrupenih anilinskih barv v tubah, katrana in njegovih derivatov, čistila za čevlje, mineralnih olj, svinčnikov vseh vrst razven Koh i Nor in drugih kemičnih predmetov se bo plačevalo pol odstotka faktorne vrednosti na račun izvozne takse.

Uvoz in izvoz Zedinjenih Držav. Meseca maja je znašal uvoz blaga v Zedinjene države 208 milijonov dolarjev.

izvoz pa 330 milijonov dolarjev. Uvoz zlata v mesecu maju je znašal 58.209.000 dolarjev.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Vidovdanski praznik je za vso našo državo velikega pomena, osobito letos, ker bo na ta dan podpisal naš regent ustavo ter na njo prisegel. Da počasti ta praznik na primeren način tudi ljubljansko trgovstvo, pozivlje gremij vse svoje članke, da imajo ta dan svoje trgovine zaprte. Hišni posestniki trgovci pa naj obesijo raz svojih hiš državne in narodne zastave.

Naša trgovska pogodba s Čehoslovaško ratificirana. Čehoslovaški parlament je ratificiral trgovsko pogodbo, ki je bila sklenjena med našo kraljevino in Čehoslovaško.

Trgovsko-obrtniška zbornica v Solunu. Naši trgovci v Solunu so prosili naše ministrstvo za trgovino in industrijo, da jim dovoli ustanovitev trgovsko-obrtniške zbornice v Solunu.

Novi šefi pooblaščenih trgovskih agencij. Za šefe pooblaščenih agencij v inozemstvu so postavljeni: v Milanu g. Marko Komnenović, bivši šef agencije v Reki; v Parizu g. Rista Santič, trgovec; pri novo osnovani hamburški agenciji pa g. Dušan Ubl, ravnatelj »Transportnega in Prometnega društva«.

Napredek domače vinske trgovine. Naša obče znana domača vinska veletrgovina Milko Jesih, Rudnik-Ljubljana, je dogradila svoje vinske kleti v velikem in modernem obsegu. Kakor nam znano je zadobila trdka s svojo solidno in natančno postrežbo zaupanje ne samo pri domačih, temveč tudi pri tujih kupcih. Nova preureditev kleti itd. in strokovnjaško ravnanje z vinom nam jamči, da bode trdka v stanju, da zadovolji svoje odjemalce z vsakovrstnim, vlečanim in izbornim blagom. Ta napredek v naši trgovini z veseljem pozdravljamo, domačo trdka pa vsakomur priporočamo. Oglas v oglasnem delu naše današnje številke daje natančnejše podatke.

S svetovnega lesnega trga. Na Nizozemskem lesna trgovina skoro počiva. Z nemškimi blagom tekmuje zlasti Čehoslovaška, ki ponuja cenejši les. Grčija s svojim obiljem lesa se tudi pojavlja kot tekmeč na svetovnem trgu. V Italiji vlada pomanjkanje lesenih sodov za vino, ocet, olje in petroleje. Vsled tega namerava uvoziti okoli 250 tisoč sodov iz Jugoslavije in Grčije. Na Švedskem nameravajo lesni izvozniki znižati cene. Finska precej tekmuje na nemškem trgu z nemškim domačim lesom. Vsled visokih cen surovega lesa v Nemčiji težko tekmuje nemška lesna trgovina na mednarodnem trgu. Pričakuje se, da se bo kmalu pojavila na svetovnem trgu tudi ruska trgovina.

Trgovinsko-obrtniška razstava v Sarajevu. Med 24. in 27. septembrom t. l. prirede sarajevski trgovci in obrtniki trgovsko-obrtniško-poljedelsko razstavo v Sarajevu.

Italijani prodajajo tekstilno blago v masah. Da se odvrne kriza tekstilne industrije in prepreči stavka konzumentov, je italijanska zveza tekstilnih tovarn sklenila, da bo prodajala tekstilno blago v masah po čeni, ki je za 66 odstotkov nižja kot današnja cena v na drobni trgovini.

Monopol žitne trgovine na Poljskem. Za trgovino z žitom na Poljskem se namerava osnovati privlatni monopol. Nek konzorcij s kapitalom ene milijarde poljskih mark se pogaja radi tega monopola, da bi skoncentriral vez žitni promet v svojih rokah.

Čehoslovaško-ruska trgovska pogajanja. Čehoslovaški konzul v Revalu je prejel od Litvinova načrt trgovske pogodbe, ki se bi v kratkem sklepala med obema republikama. Čehoslovaška komisija je pripravljena, da odpotuje v Moskvo.

Rusko-amerikanske trgovske zveze. Amerikanski senator France je dospel v Berlin, od koder odpotuje v kratkem v Moskvo. — France je vodja vplivne finančne skupine, ki dela z vsemi močmi na to, da zopet oživi trgovske zveze med Ameriko in Rusijo.

Industrija.

Predilnica v Ajdovščini v Jul. Bečiči, ki je imela zaposlenih do 600

delavcev, radi pomanjkanja naročil in obče stagnacije zdaj že tretji teden popolnoma stoji.

Travnica igralnih kart v Ljubljani. Eberlova delavnica namerava osnovati trgovico za izdelovanje igralnih kart.

Delniška družba za izdelovanje in promet stavbenega materiala. V Zagrebu je registrirana »Delniška družba za izdelovanje in promet stavbenega materiala«. Glavnica znaša 1 milijon kron in je razdeljena v 2000 delnic po 500 kron.

»Delniška družba za izdelovanje železniških pragov«. Ko je pretila nevarnost, da bo vlada rekvirirala za železniške potrebe vse železniške prage, so se naše družbe te stroke združile v navedeno delniško družbo z glavnico 1 milijona kron, da bi zamogle uspešneje zastopati svoje interese. Sedaj je »Delniška družba za izdelovanje železniških pragov« v Zagrebu protokolirana z delniško glavnico 1.650.000 kron.

Ruski laboratorij za kemične izdelke v Osjeku. Rus, Grigorij Adrijanovič Stanislavski, bivši tovarnar kemičnih produktov v Kijevu, je otvoril pred nekaj tedni v Osjeku lasten laboratorij. Proizvajal bo razna mastila, žganje itd.

Obrt.

Knjigovodski tečaj. Načelstvo krojaške zadruge opozarja svoje člane na knjigovodski tečaj, ki se v najkrajšem času prične in sicer za člane in članice zadruge brezplačno ob prostih večernih urah. Tečaj je sploh izredne važnosti za vse obrtnike in se vsled tega nujno priporoča. Prijave se vrše pri uradu za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22.

Denarstvo.

Zamenjavanje pokvarjenih in obrabljenih bankovcev. Gospod finančni minister je odredil z odlokom z dne 11. maja 1921, D R br. 34.386, da morajo vse državne blagajne pokvarjene in obrabljene bankovce po 1 dinar in po 0.50 dinarja zamenjavati za nove, nepokvarjene. Pri tej zamenjavi naj se postopa tako, da se občinstvu ustreza kolikor mogoče. Zamenjati je bankovce tudi, ako so raztrgani, zamazani, brez robu ali če jim kaj manjka. Ne smejo pa se zamenjavati bankovci, katerim manjka kar polovica. Vsi drugi nedostaki naj se izpregledujejo. Blagajne, ki vrše to zamenjavo, naj zamenjane bankovce povezujejo v snopiče po 100 izvodov ter zapečateni snopiče občasno pošiljajo »Depotu bankovcev, vzetih iz obteka«, ki jim takoj izplačuje ustrezno vsoto v dobrih bankovcih po 1 dinar in po 0.50 dinarja.

600 milijonov zlatih mark vojne odškodnine za Jugoslavijo. V Parizu je Jugoslaviji definitivno priznan 5.51 odstotni delež vojne odškodnine. Kot prvo izplačilo dobi naša kraljevina 600 milijonov zlatih mark. Minister za finance dr. Kosta Kumanudi, ki je v zadevi vojne odškodnine dosegel popoln uspeh, se je odpeljal 21. t. m. iz Pariza v Beograd.

Promet z devizami in valutami. Ker so si trgovski krogi član 9. uredbe o prometu z devizami in valutami različno tolmačili, opozarjamo interese, da se pod zahtevanimi potrdili o protokolaciji trdke razumejo potrdila trgovsko-obrtniških zbornic. Trgovsko-obrtniške zbornice bodo kakor do sedaj izdajale potrdila o protokolaciji trdk, ki so potrebna pri nakupu deviz.

Zamenjavanje kronskih novčanic. Rok za zamenjavanje kronskih novčanic je že zdavnaj pretek. Zamenjane so bile vse pravočasno predložene pravilno žigosane novčnice. Zanimiv rezultat zamenjavanja je ta, da se je v naši državi nahajalo veliko manj kronskih novčnic, kakor se je pričakovalo. Pri zamenjavanju navedenih novčanic v do nedavno okupiranih krajih se bo moralo zelo rigorozno postopati, ker je mogoče, da so se v teh krajih nakopičile nesorazmerno velike količine takega denarja.

Dviganje vrednosti dinarja. Iz Pečuha poročajo, da namerava naša vlada izplačevati tamkajšnjim uradnikom in vojakom plače v starih kronskih novčnicah in povleči iz prometa dinarje, da na ta način dvigne vrednost našega denarja.

Kako izgledajo ponarejene banknote po 20 dolarjev? Navedene novčnice nosijo sledeče nadpise: Izdala jih je »Federal Reserve Bank of Chicago«, serija III. Č. št. nečitljiva, podpisani so

D. F. Houston, Secretary of the Treasury, John Burke Treasurer of the U. S. Slika Clevelanda je nejasno izdelana.

Skrčenje francoskega proračuna. Previsoki francoski proračun je privedel ministra za finance Doumera do prepričanja, da ga je treba kolikor mogoče skrajšati. Budget bo zmanjšan na račun vojske.

Carina.

Novi direktor carin. Na mesto upokojenega generalnega direktorja carin Sava Kukića je imenovan g. Bogdanović.

Znižanje izvozne carine v Bolgariji. Bolgarska gospodarska stranka je sklenila da zniža izvozno carino, da omogoči izvoz vseh gospodarskih in industrijskih produktov, ki je v zadnjem času zelo oslabil. Izvoz bo dovoljen brez omejitev.

Davki.

Takse na oglase v časopisih se ne uvedejo. Predvidene takse na oglase v časopisih se na podlagi sklepa finančno-gospodarskega komiteta ne uvedejo. Gospodje so vendar sprevideli, da bi take takse v času občega zastoja privedle naše časopise v težak položaj.

Pristojbine za kinematografe. Finančno-gospodarski komite je sklenil, da se bo za kinematografe pobirala pristojbina 10 odstotkov brutto dohodka mesto 500 din. od predstave, kakor se je to prakticiralo do sedaj.

Promet.

Dva omnibusa Bistrica—Bohinjsko jezero. Redna omnibus vožnja Bistrica—Bohinjsko jezero se otvori 26. t. m. Omnibusa vozita po določenem voznom redu vsak dan od jutranjega vlaka k Sv. Janezu-Sv. Duhu do Zlatoroga ter se vračata od tu zopet k večernemu vlaku v Bohinjsko Bistrico. Voznina znaša do Sv. Janeza 4 din., do Sv. Duha 5 din. in do Zlatoroga 7 dinarjev.

Železniški promet med Madžarsko in našo državo. Po poročilih iz Budimpešte se prične železniški promet med Madžarsko in Jugoslavijo dne 1. julija. Dogovore naših in madžarskih delegatov morati le še odobriti obe vladi.

Železniška delavnica v Beogradu. Pred nekaj dnevi je bila iz Nemčije poslana ena kompletna železniška delavnica, katero nam je morala oddati Nemčija na račun vojne odškodnine. Transport spremljajo do Beograda nemški strokovnjaki, ki bodo oddali vse dele delavnice naši komisiji, katero bo določilo naše ministrstvo za promet.

Francosko-poljska avtomobilna in zrakoplovna d. d. Pod tem imenom je v Varšavi osnovana delniška družba z glavnico 350 milijonov poljskih mark.

Kmetijstvo.

Žetev ječmena. Kakor se poroča iz notranjosti Srbije, je v moravskem okraju že začela žetev ječmena. Žetev je zelo bogata.

Poljedelska razstava v Čenstohovu (na Poljskem). Dne 15. t. m. je bila v Čenstohovu otvorjena poljedelska razstava.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Pomanjkanje vagonov in reekspedicija na Rakek. Iz kroga interesentov so došle trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pritožbe, da se na postaji Rakek ne dobi vagonov za pošiljave lesa. Hkratu žele interesenti, da bi se dovolila reekspedicija za Rakek. Zbornica se je pri obratnem ravnateljstvu v zadevi informirala in dobila nastopna pojasnila: 1. Za vagone je zadnji čas težava, ker vagoni s premogom za Beograd ne prihajajo nazaj. Dnevno se odpelje 240 ton. Čim se položaj izboljša, bo lažje preskrbeti vagone. Sicer se pa prometno ravnateljstvo potrdi, željam interesentov postreči. Pretečeni teden je preskrbelo 85 vagonov za les in je v ta namen izposlovalo celo iz Trsta dostavljanje vagonov. — 2. Reekspedicija za Rakek je nemogoča. Postaja je majhna in bi bila takoj zastavljena. Stranke so pustile prejete transporte za reekspediciji stati in so še-le iskale kupce. Interesentom se svetuje, da se zadovolje z reekspedicijo za Logatec. (Št. 5249).

Oprostitev smokey od luksuznega pribitka. Vsled želje interesentov, je trgovska in obrtniška zbornica intervenirala pri ministrstvu financ v ta namen, da bi se industrijo pri uvozu smokey kot

surovin za industrijsko predelavo oprostito od plačevanja luksuznega pribitka k davku na poslovni promet po službenih novinah št. 7 z dne 11. januarja 1921. Intervencija zbornice je imela vseh in je generalna direkcija neposrednih davkov z dopisom št. 19435 z dne 28. maja t. l. odredila, da se smokve kot surovina za predelavo ne smatrajo za luksuzno blago, ker po seznamu luksuznih predmetov (priloga Pravilniku o naplati poreza na poslovni obrt G. D. N. T. Br. 25947, od 10—XII 1920.) plača luksuzni povišek samo na smokve, zamotane v skatljah, zabojih in košarah do 5 kg teže (br. 20 splošne car. tarife), ki vsakakor niso namenjene za predelavo. Na drugi način pakovane smokve so podvržene samo plačilu davka na poslovni obrt brez plačila luksuznega davka. (Št. 5206).

Dobava, prodaja.

Razpis dobave papirja. Direkcija državnih železnic v Subotici razpisuje pismeno ofertalno licitacijo na dan 30. junija 1921 na nabavo sledečih vrst papirja: 10.000 kg koncept. čeliran. vel. 42x68, 10.000 kg koncept. čeliran. vel. 50x80, 10.000 kg koncept. čeliran. vel. 47x60, 2.000 kg koncept. čeliran. vel. 63x95, 3.000 kg koncept. čeliran. vel. 60x90, 5.000 kg celuloze papir vel. 63x95. Ponudbe za vso razpisano množino, ali tudi za dele te množine, je do navedenega dne najkasneje do 12. ure dopolnodne vložiti pri ekonomnem odeljenju ravnateljstva državnih železnic v Subotici. Ponudbo, ki mora biti opremljena z vzorci papirja je poslati v zapečateni kuverti na Direkcijo državnih železnic kraljevine SHS v Subotico. Na kuverti mora biti jasno označeno: Ponudba za licitacijo hartije. Varščina za naše državljane znaša 10%, za inozemce 20%. Vsa druga pojasnila se dobe pri ekonomskem odeljenju ravnateljstva državnih železnic v Subotici. En izvod dobavnega razpisa je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja žarnic. Na podstavi členov 128., 129. in 146. carinskega zakona bo glavna ljubljanska carinarnica dne 30. junija 1921 ob desetih na javni licitaciji prodajala 16 kg netto električnih žarnic v vrednosti (8900) osemtisoočedelsto dinarjev.

Razpis dobave oken. Agrarna zajednica v Skoplju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da potrebuje 2500 oken za zidanje naselniških hiš. Dobaviti je kompletna okna z vsemi okovami. Cene je kalkulirati franko vagon Skoplje. Ponudbe je nemudoma poslati na naslov Agrarna zajednica Skoplje. Izvod dobavnega razpisa je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Razno.

Gospodarska pogajanja z Avstrijo ogrožena. Z ozirom na to, da se je Avstrija obrnila na ligo narodov v zadevi sekvestrov, ne da bi bila prekinila pogajanja, ki jih je v zadevi sekvestrov in dekotov pričela z našo vlado, je zavlada v političnih krogih močna struja poti temu, da bi se gospodarske pogodbe z Avstrijo podaljšale. Ministrski svet je 20. t. m. razpravljal o podaljšanju gospodarskih dogovorov z Avstrijo.

Povodenj v Bosni. Predsednik bosanske vlade se je podal v severno Bosno, da pregleda kraje, ki so vsled povodnji utrpeli veliko škodo. Največ škoda je naredila povodenj v banjaluškem okraju, kjer se škoda ceni na več milijonov kron.

Nemčija kupuje ladje, ki so bile preje njena last. Neka hamburška firma je kupila bivše nemške ladje, katere je Anglija prodajala. Do sedaj je kupljenih 28.000 ton. Po poročilih hamburških listov so bile te ladje kupljene za Nemčijo.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „MERKUR“ v Ljubljani.

Sprejme se: 4 knjigovodij, 1 korespondent, 1 kontorist, 0 poslovodja, 4 potniki, 1 skladiščnik, 4 pomočniki mešane stroke, 1 pomočnik železninske stroke, 1 pomočnik manufakt. stroke, 3 pomočniki špecerijske stroke, 3 pomočniki modne in galant. stroke, 9 kon-

toristinj, 2 blagajničarke, 10 prodajalk, 11 učencev in 3 učenke. — Službe išče: 3 knjigovodje, 1 korespondent, 5 kontoristov, 3 poslovodij, 1 potnik, 1 skladiščnik, 20 pomočnikov mešane stroke, 1 pomočnik železninske stroke, 3 pomočniki manufaktorne stroke, 2 pomočnika špecerijske stroke, 3 pomočniki modne in galanterijske stroke, 14 kontoristinj, 9 blagajničark, 18 prodajalk, 8 učencev in 4 učenke. — Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini. Gg. trgovce prosimo, da se pri nastavljanju trgovskega in drugega osebja vedno poslužujejo naše posredovalnice, ki bo skušala željam kar najnatančneje ustreči.

Tržna poročila.

Trg.

Zagreb. Govedina: 20 do 32 K za kg, mast 42 K, salo 40 K, suho meso 44 K.

Tedenski izkaz o kretanju cen na dunajskem trgu 10. junija. — Pšenica: naše blago se nudi franko postaja uvoza 9.50 do 10 jug. K. Amerikanska se nudi franko postaja Rotterdam 44 do 46 avstr. K. — Kozuza: naše blago franko šlep Dunaj 4.90 do 4.95 jug. K. Naše blago franko postaja uvoza 4.20 do 4.25 jug. K. Argentinska ab Hamburg 23 do 24 avstr. K. — Ječmen: naše boljše blago franko Dunaj 6 do 6.50 jug. K. Naše lažje blago franko Dunaj 5.60 do 6.70 jug. K. — Oves: naše boljše blago franko Dunaj 5.50 do 5.70 jug. K. — Moka: naše blago franko postaja uvoza št. 0 14.20 do 14.50 jug. K. Naše blago franko postaja uvoza II. kvalit. 13.20 do 13.50 jug. K. Naše blago franko postaja uvoza III. kvalit. 11.80 do 12.20 jug. K. Amerikanska franko postaja Rotterdam ca 58 do 63 avstr. K. Zaklana žival: Govedina, sveža 155 do 200 avstr. K po kg; govedina američanska 120 do 140 avstr. K po kg; svinjsko sveže meso 230 do 260 avstr. K po kg; telečje sveže meso 240 do 268 avstr. K po kg; ovčje sveže meso 80 do 130 avstr. K po kg; jagnjetina sveže meso 130 do 140 avstr. K po kg; suho svinjsko meso 260 do 300 avstr. K po kg; slanina in salo 150 do 180 avstr. K po kg; mast, večinoma američanska 160 do 175 avstr. K; šunka, dobra na drobno 300 do 330 avstr. K po kg; salama, ogrska 680 do 720 a. K po kg.

Poljski pridelki.

Ošijek. Dovozi neznatni. Pšenica notira 1050 do 1060 K, kuzuza 430 do 440 K. Ovsu na trgu ni. Stanje posevov je zelo ugodno. Ječmen je v večjih krajih že požet, dolgotrajen dež mu ni zamogel škodovati. Krme je malo.

Sombor. Promet je še nadalje omejen, ker ni dovoza. Pšenica se ceni na 1030 do 1040 K, kuzuza na 425 do 430 kron, ovsu na 500 do 510 K. Stanje posevov se je znatno izboljšalo. Lepo vreme bi bodoči žetvi mnogo koristilo.

Hmelj.

Zatec, dne 15. junija 1921. Stanje hmelja nasadov je povoljno. V zgodaj obrezanih nasadih je rastlina dospela deloma do tri četrtine visokosti drogov oz. žic, deloma že do vrha; rastlina je zelo krepka in ima obilo stranskih panog. Nekaj je tudi nasadov, v katerih je dospela šele do polovice ali dve tretjini visokosti drogov. Pozno obrezani nasadi in oni, katere je poškodoval bolhač, so v razvoju zaostali. Zadnji teden smo imeli po dnevu in po noči hladno vreme, kar ni ugodno vplivalo na hmelj, vendar je vsled deževja zadosti mokrote v zemlji in bo hmeljska rastlina ob toplem vremenu zamujeno zopet nadomestila. Apis-muha in njena zalega je skoro popolnoma izginila. Kupčija je nekoliko oživela in tudi cene so narasle in sicer od 2000—2200 č. K za 50 kg. Konečno razpoloženje in cene čvrste.

Les.

Slovenija. Povpraševanje po lesu je za sedaj malenkostno, produkcija pa večja nego tekoče potrebe. Zaradi tega so lesne zaloge polne. Otesani les za zgradbe, nesortiran, v navadni dolžini 4 do 10 cm, plačujejo se s 700 K za kubični meter. Kubični meter mehkih desk stane 1100 K, deske za zaboje 1250 kron, bukovi pragi 65 K komad. Bukova drva na vagonu od nakladalne postaje do 185 K kubični meter. Bukovo oglje na vagonu 150 K za 100 kg. Sicer so pa lesne cene v Sloveniji razmeroma nižje kot v hrvatskih in srbskih po-

krajinah, kjer je bil les namenjen izvozu, toda našel malo odjemalcev.

Papir.

Zagreb: 100 pol, konceptni papir navadni K 300, dokument koncept K 350, fini beli brez lesa K 420, fini, težki, beli, črtani papir K 450, tanki beli papir za pisalni stroj K 400, trgovski karirani K 430.

Kovine.

London. Baker 72.87 f. st. na trimesečni rok 73.25, elektrolitični 76 do 78, best selected 73—75, Strong sheet 116, kositar plačan 166, na trimesečni rok 167.12, svinjec 22.62, cink 26.25, aluminij 150, antimon Regulus 40, bela pločevina loco 28.5, nikel 185 po toni. Srebro 34.87, zlato 109.3, platina 380.

Berlin. Baker elektro. 2050, rafinirani 99/99 1600, mehki svinjec 580, mehki surovi cink 720, Remelted cink v ploščah 420, aluminij 2525, valjan aluminij 2650, kositar »Banka« 4575, kositar »Straits« 4475, kositar »Austral« 4475, nikelj 98/99 4075, antimon Regulus 675, srebro fin. 1060 mark.

Borza.

23. junija.

Zagreb, devize: Berlin 270.50 do 208, Milan 727 do 727.75, London 549 do 550, Newyork ček 143 do 143.50, izplačilo 145 do 146, Praga 200 do 200.75, Pariz 1180 do 1185, Švica 2460 do 2465, Dunaj 21.35 do 21.40, Budimpešta 58.50. Valute: dolar 140 do 141.25, avstrijske krone 22.50, češke 198, 20 K v zlatu 463 do 466, napoleonori 465 do 467, marke 212 do 214, leji 224 do 227, lire 715 do 720, turške zlate lire 520.

denar blago
Ljubljanska kredit. banka . . . 800 900
Jadranska banka . . . 1800 1850
Slov. eskomptna banka . . . 600 610

Beograd, valute: dolar 35.25 do 35.30, franki 289 do 291, lire 179 do 180, leji 56.50 do 57, levi 40 do 40.25, marke 53.50 do 54, češke krone 50 do 50.50, avstr. krone 6 do 6.50, drahme 210 do 218, napoleonori 115.75 do 116. Devize: London 136.50 do 137, Pariz 294 do 295, Ženeva 615 do 616, Praga 50 do 50.25, Dunaj 6.32 do 6.35, Berlin 52 do 52.25, Milan 182 do 182.50.

Dunaj, devize: Zagreb 461.50 do 465.50, Berlin 956 do 962, Budimpešta 267.50 do 270.50, Bukarešta 1054 do 1064, London 2555 do 2575, Milan 3465 do 3485, Newyork 679 do 683, Pariz 5455 do 5495, Praga 932 do 933, Sofija 715 do 725, Varšava 41.75 do 43.75, Curih 11.525 do 11.575. Valute: dolarji 673 do 677, levi 710 do 720, marke 5430 do 5470, lire 3445 do 3465, dinarji 1835 do 1855, poljske marke 41.75 do 43.75, leji 1048.75 do 1058.75, švic. franki 11.475 do 11.525, čehoslov. krone 931.25 do 937.25.

Curih, devize: Berlin 8.35, Newyork 29.20, Praga 8.10, Budimpešta 2.35, Zagreb 4.—, Bukarešta 9.30, Varšava 0.37, Dunaj 1.10, avstrijske žig. krone 0.86.

Tovarna pletenin in tkanin JOSIP KUNZ & KOMP.

Ljubljana, Poljanski nasip 40

izgotavlja po primernih cenah in najnovejših vzorcih berlinske rute (volnene) rašel-rute, ženske naglavne šale, razne rute (Cachenez), svilene modne kravate (za gospode in dame), svilene modne šale (za gospode in dame), angleške športne šale (za gospode in dame). Cenjenim odjemalcem in zastopnikom svetujemo, da nam po možnosti sporoče celotno potrebo in to radi tega, ker se na eni strani cene surovinam vedno dvigajo, na drugi strani pa naknadnih naročil ne moremo izvršiti, ker dela tovarna samo po naročilu in si ne nabavlja zalog.

Zaloga pohištva
lastnega izdelka

Andrej Kregar

strojno mizarstvo št. Vid n. Ljubljano.

Izvršuje vsa stavbena in pohištvena mizarstva dela po naročilu. Cenik pohištva na ogled.

Amerikanski dnevnik

za knjigovodstvo se zopet dobi pri

Upravištvu Trgovskega lista.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani.

Sprejema:

1. Vsa požarna zavarovanja.
2. Živiljenjska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Najugodnejši pogoji.

Najceneje in dobro kupite

bencin

petrolej

strojno olje

tofov-mast

karbolneol

kolomaz

pri **Dravogradski rafineriji mineralnega olja**

MARIBOR.

Vsakovrstne

slamnike in klobuke

ima vedno veliko zalogo za gospode, dečke in deklice ter posebno izbiro najnovejših

damskih **Franjo Cerar**, tovarna modelov. slamnikov

Stob, pošta Domžale pri Ljubljani.

Različne torbice (cekarje), različna stojala za cvetlice, predpražnike itd. — V popravila se sprejemajo različni stari klobuki in slamniki v Ljubljani pri trdkvi Kovačević in Tršan, Prešernova ul. 5 na dv., vsako sredo in soboto.

Toman & Reich, Maribor,

Gospodska ulica št. 38.

Telefon interurb. 389.

nudi v nakup najboljši nemški proizvod:

POSTEKLIN PAPIR (Glaspapier, Filtpapier), ŠMIRKOV PAPIR (Schmirgelpapier), ŠMIRKOVO PLATNO (Schmirgelleinen), vsakovrstno BRUSILNO PLATNO (Schleiftücher), posuto s steklom ali šmirkom za trgovino in industrijo.

Zahtevajte cenike!

Samo na debelo!

Samo na debelo!

POZOR TRGOVCI!

Dular & Fabiani

VELETRGOVINA MANUFAKTURNEGA BLAGA
v Ljubljani, Dunajska c. 33, pri „Balkanu“.

SAMO NA DEBELO!

Priporoča svojo bogato zalogo angleškega, češkega, francoskega in italijanskega proizvoda po zelo znižanih cenah. Solidna in točna postrežba z jamčeno.

ODPREMNO PODJETJE

STEVO TONČIČ : MARIBOR

Oddelek za razpošiljanje poštnih paketov.

GG. TRGOVCI!

Poštni pakete iz inozemstva dobite v 8 dneh zadržane na odrejeno mesto, ako iste oddate na naslov

STEVO TONČIČ : MARIBOR

(Za pakete nemškega izvora je paziti na obstoječe carinske odredbe. — Tozadevne informacije brezplačno na razpolago. — Postrežba hitra in točna. Za čim večje posluževanje te vrste odprave prosi s posebnim spoštovanjem)

STEVO TONČIČ : MARIBOR

Telefon 230 in 330. — — Brzjavni: Tonspedit.

KASTELIC IN DRUG

trgovina s papirjem na veliko

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta št. 6/1.

priporoča od svoje zaloge:

Trgovski, fini in srednje fini pisarniški, dokumentni in srednje fini koncept, barvan (Kouleur) in tiskovni papir, karton za dopisnice, plovnik. Celulozni, Navana (za mašč.) in navadni ometni papir. Pisarniški papir v kartonih in mapah, ter zavitke. Lepenke belo in rufavo.

Usnjarska industrija, d. d. na Bregu pri Ptuj

„PETOVIA“

Izdeluje vsakovrstno usnje, čevlje, fine in navadne, gamaše, torbice, listnice, denarnice in drugo fino galanterijo.

Cene nizke, postrežba točna.

Trgovci pozor

DOSPELE SO staroznane

Zeilingerijske naravnosive

KOSE

v kranjskih, kočevskih in hrvaških oblikah in druge vsakovrstne železnine.

Za cenj. naročila se priporoča trdka

Zalta & Žilič, Ljubljana

trgovina z železnino
Gospodarska cesta št. 10.

Erjavec & Turk

PRI „ZLATI LOPATI“

trgovina z železnino
in cementom

Ljubljana, Valvazorjev trg 7
preje Hammerschmidt (Mühlensen)
nasproti Križanske cerkve.

Papir

uradni, trgovski, pisarni, ovojni, sviljeni, prepisni, ogljeni itd., pisarniške in šolske potrebščine, kuverte, vse vrste umetniške razglednice kupite najceneje pri trdki

IVAN GAJŠEK

Papirna trgovina - Ljubljana
Sv. Petra c. 2, poleg Prometne banke.
Na drobno. Na debelo.

Underwood

najboljši ameriški pisalni stroj
sedanjosti

Opalograph

razmnoževalni aparat,
razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizbrljive steklene plošče

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: 15, 20—20

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.

Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

Na debelo in drobno najceneje kupite

trgovski in kancelijski gladki, črtan, kariran in kvadriran, pisarni v mapah in škatljah, ubran (Krepp), sviljeni, klosetni in ovojni

PAPIR

razne zvezke za srednje in višje šole, raznovrstne kuverte in razglednice, čipke za stelaže ozke in v polah, kreda, peresa, svinčnike, radirke ter razne druge pisarniške in šolske potrebščine pri

L. PEVALER, LJUBLJANA,
Židovska ulica 4.

Ign. Žargi = „Pri nizki ceni“

Ljubljana, Sv. Petra c. 3.

Trgovina z drobnim, pletenim in modnim blagom ter raznim perilom in kravatom na debelo in drobno.

Velika izbira potrebščin za krojače in šivilje.

Lesna industrija

Bratje Tavčar

Centrala Maribor
Telefon št. 245.

Podružnica Vuzenica
Telefon št. 1.

Ponuja
vsakorstni rezani
in tesani les.

„MESNA“

(lastniki Bratje Tavčar)

Družba z o. z. za izvoz v inozemstvo mesa, mesnatih in maščobnih proizvodov.

Maribor

Kopališka ulica št. 11.
Interurban telefon št. 245.

Kupuje

po najvišjih dnevnih cenah pitane (tovljene)
svinje, govedo itd.

Veletrgovina
manufakturnega in
modnega blaga

J. N. Šostarič

Maribor

se v najkrajšem času

preseli

iz Gosposke ulice na

Aleksandrovo
cesto št. 13

na kar opozarja že
sedaj svoje
cenjene odjemalce.

Veletrgovina
z
manufakture

„MERKUR“

MARIBOR

Cankarjeva ulica 1.

□ □

Velika zaloga
manufakture,
češki, francoski
in angleški izdelek.

□ □

Samo na debelo.

NA DEBELO.

Veletrgovina z železnino Pinter in Lenard, Maribor

NA DEBELO.

Priporoča se tvrdka

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

tovarniška zaloga šivalnih strojev

Igel in posameznih delov za vse sisteme šivalnih strojev in koles, olje ter potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje in sedlarje ter galanterijo na drobno in debelo.

Cene nizke! Postrežba točna!

Industrijsko sol

za usnjarje v vrečah in
belo jedilno sol

oddaja vsako množino franko
Maribor tvrdka

Anton Tonejc in drug
Maribor. Zahtevajte cene.

Vele-
trgovina
specerijskega in
kolonijalnega
blaga

KAROL
HABER
Maribor

VELETRGOVINA Gregorc & Verlič

Ljubljana

priporoča

špecerijsko, koloni-
jalno blago in vsako-
vrstno žganje.

Konkurenčne cene — točna postrežba!

Brzjavlj: GRELIČ.

Telefon interurb. št. 246.

Zahtevajte cenike!

Medić, Rakovec & Zankl,

prej:
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.

Brzjavlj: Meraki Ljubljana.

Telefon: 64

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

»MERAKL«. Lak za pode. »MERAKL«. Linoleum lak za pode.
»MERAKL«. Emajlni lak. »MERAKL«. Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

I. C. MAYER
LJUBLJANA

MANUFAKTURA

62,10-10

EN GROS

EN DETAIL

Veletrgovina vina

Milko Jesih

Rudnik-
Ljubljana
Dolenjska cesta.
Tel. št. 518.
Konkurenčne
cene!

priporoča svojo vedno sor-
tirano zalogo izbornih šta-
jerskih, dolenskih, banat-
skih, dalmatinskih, črnih
in belih vin.

Zahtevajte ponudbe!

Na debelo:

Kava,
čaj, kakao,
sardine, olje, vinski
kis, bohinski in trapistov-
ski sir, salami, šunka in sla-
nina, ljutomersko stekle-
nično vino letnik 1917.

Rogaška
Slatina.

T. MENCINGER

Ljubljana, Resljeva cesta 3.

Edina razprodaja vseh vrst specijalnega mavca - gipsa

za celo kraljevino SHS.

Tvornic: Stanz, Kindberg, Sem-
mering, Schottwien, Puchberg,
Auseewiesen etc., nudi po najnižji
ceni iz svojih zalog:

Ljubljana, Osijek, Novi Sad, Zemun

Kosta Novakovič

veletrgovina mavca

Ljubljana, Židovska ulica št. 1.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago
raznovrstno žganje
moko

In deželne pridelke
raznovrstno rudninsko

22, 10-10 vodo,

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

Sprejema vloge
na hranilne knjižice
žiro in druge vloge
po najugodnejših
pogojih.

Jadranska banka

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor,
Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Trst, Wien,
Zadar, Zagreb.

Izvršuje vse bančne
posle po najugod-
nejših pogojih.

Poslovne zveze z vsemi večjimi
kralji v tu- in inozemstvu.